

Stockholm 2017-06-16

Regeringens hantering av tillkännagivande om tilläggsdirektiv i Arbetsmarknadsutredningen (dir. 2016:56)

Regeringen beslutade den 22 juni 2016 om kommittédirektiv om det statliga åtagandet för en väl fungerande arbetsmarknad och Arbetsförmedlingens uppdrag (dir. 2016:56). Utredningen tog namnet Arbetsmarknadsutredningen (A 2016:03). Arbetsmarknadsutredningen har i uppdrag att analysera hur statens åtagande och Arbetsförmedlingens uppdrag kan utformas för att så effektivt som möjligt bidra till en väl fungerande arbetsmarknad.

Den 2 mars 2017 föreslog arbetsmarknadsutskottet att riksdagen skulle göra ett tillkännagivande om att regeringen snarast, men senast den 31 mars 2017, skulle ge Arbetsmarknadsutredningen tilläggsdirektiv om att ta fram förslag om hur de delar av Arbetsförmedlingens uppdrag som inte innebär myndighetsutövning kan läggas ut på andra aktörer på arbetsmarknaden samt om hur det statliga åtagandet i övrigt bör organiseras. Nu har två och en halv månad gått sedan tidsfristen löpte ut och några tilläggsdirektiv har inte beslutats av regeringen.

Enligt tillkännagivandet skulle tilläggsuppdraget redovisas senast i samband med utredningens slutbetänkande den 31 januari 2019. Frågan om att lägga ut delar som inte rör myndighetsutövning på andra aktörer på arbetsmarknaden omfattades av en utredning som alliansregeringen tillsatte 2014 (Översyn av Arbetsförmedlingen, dir. 2014:15) och som nuvarande regering avslutade innan den var klar mot riksdagens vilja (se bet. 2014/15:AU6).

Bakgrunden till tillkännagivandet är att Arbetsförmedlingen under lång tid har uppvisat låga förtroendesiffror och alltför dåliga resultat. Det har också funnits brister i styrningen. Myndigheten har haft lång tid på sig att försöka vända utvecklingen utan att lyckas. I en situation där utanförskapet är stort och riskerar att fördjupas när många sökt sig till Sverige under kort tid behövs en genomgripande förändring av den statliga matchningsfunktionen.

En majoritet i riksdagen har därför bedömt att Arbetsförmedlingen i dess nuvarande form behöver läggas ned till förmån för en ny struktur där andra matchningsaktörer på arbetsmarknaden spelar en betydligt större roll. Det finns många väl etablerade aktörer som skulle kunna bidra till en mer effektiv matchning, bl.a. genom en ökad specialisering. För att matcha arbetsökande till arbete är goda och upparbetade relationer med arbetsgivarna en förutsättning, och detta finns redan i dag hos många av dessa aktörer.

Genom en ny struktur där en myndighet framför allt ansvarar för funktioner som myndighetsutövning, kontroll och uppföljning, medan själva matchningen och rustningen sköts av andra aktörer skulle rekryteringstiderna kunna kortas ned och kompetensförsörjningen förbättras. En central del i en sådan reform är en rigorös uppföljning och kontroll, samt ett system där ersättning i huvudsak betalas ut efter uppvisat resultat när det gäller att få personer varaktigt i jobb. Detta krävs för att lågpresterande och oseriösa aktörer ska sorteras ut och resurser ska fördelas så att de ger bästa möjliga effekt. Kvalitet ska stå i fokus. För arbetssökande som är i behov av utbildning kommer även kommunerna att behöva vara delaktiga i högre grad.

För att reformen ska få avsedd verkan krävs en gedigen utredning och beredning. Lärdomar behöver dras från liknande system i andra länder, liksom från tidigare erfarenheter av andra matchningsaktörers medverkan i det statliga uppdraget. Det var mot den bakgrunden som riksdagen riktade ett tillkännagivande om att regeringen snarast, men senast den 31 mars 2017, borde ge Arbetsmarknadsutredningen tilläggsdirektiv som ovan beskrivits.

När det gäller regeringens behandling av riksdagens tillkännagivanden har konstitutionsutskottet framhållit att utgångspunkten, i enlighet med den konstitutionella praxis som vuxit fram, bör vara att regeringen tillgodoser ett tillkännagivande. Om regeringen inte delar riksdagens mening i en fråga och inte har för avsikt att tillgodose riksdagens önskemål bör den underrätta riksdagen om detta inom den tidsgräns – när sådan anges – som angetts i tillkännagivandet. Även skälen till att regeringen inte har tillgodosett tillkännagivandet bör då redovisas (se t.ex. bet. 2011/12:KU21).

Konstitutionsutskottet har även vid upprepade tillfällen framhållit att handläggningstiden för slutbehandlingen av ett enskilt tillkännagivande är avhängig tillkännagivandets innehåll och de beredningsåtgärder som förutsatts för en sådan slutbehandling (se bl.a. 2015/16:KU21 s. 30). I det förevarande fallet handlar det om ett tillkännagivande som kräver mycket ringa arbetsinsatser. Inte minst i ljuset av att frågan fanns med i direktiven till den tidigare nämnda utredning om Arbetsförmedlingen som alliansregeringen tillsatte och nuvarande regering avslutade i förtid. Det torde vara en enkel sak att tillgodose och därmed slutbehandla tillkännagivandet men så har inte skett och ingen förklaring till varför det inte har skett har heller givits.

Mot bakgrund av det ovanstående hemställer jag att konstitutionsutskottet granskar om statsrådet Ylva Johansson har agerat i strid med gällande ordning rörande det aktuella tillkännagivandet.

Elisabeth Svantesson, riksdagsledamot (M)